

Nr 18.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juni 1917 kl. 8 e. m.

*Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 18,
på grund av kammarens återremiss av utskottets ut-
låtande nr 17 i anledning av väckt motion om skrivelse
till Kungl. Maj:t angående inställande av militärövning-
arna tills vidare under år 1917.*

I anledning av en inom andra kammaren av herr *Lindhagen* m. fl. väckt motion, nr 427, vari hemställes, »att riksdagen för ett allmännyttigt utnyttjande av landets nuvarande livsmedelstillgång samt främjande under instundande sommar av största möjliga produktion av livsförnödenheter ville hos Kungl. Maj:t begära, att militärövningarna måtte tills vidare under innevarande år i sin helhet eller i väsentlig mån inställas», hade andra kammarens andra tillfälliga utskott föreslagit, att ifrågavarande motion icke måtte till någon kammarens åtgärd föranleda.

Enligt utskottet tillhandakommet protokollsutdrag har andra kammaren den 7 juni 1917 beslutit återförvisa detta ärende till utskottets förnyade behandling.

Vid granskning av den behandling, som i andra kammaren kommit ifrågavarande ärende till del, finner utskottet att de motiv, som föranlett kammarens återremiss, huvudsakligen voro av det innehåll, att utskottet ej haft grundad anledning att, med erinran om de i andra kammaren av herr *Persson* i Norrköping väckta och till lagutskottet remitterade motionerna nr 492 och 497, utgå ifrån att lagutskottets väntade utlåtande

Utskottet.

över desamma och riksdagens blivande beslut i anledning därav skulle komma »att innefatta jämväl ett avgörande av den i herr Lindhagens m. fl. motion framförda frågan om militärövningarnas inställande under innevarande år». Oförnekligt synes också vara att, sedan lagutskottets utlåtande nr 64, där bland annat nämnda motioner upptagits till besvarande, numera varit föremål för riksdagens behandling, förevarande fråga kommit i ett delvis annat läge.

Under sådana förhållanden får utskottet, som i sitt föregående utlåtande på grunder, som där anförts, undvikit att fatta principiell ståndpunkt till här förevarande motion, uttala som sin åsikt, att starka skäl tala för att det tages under allvarligt övervägande, i vad mån ett inställande av militärövningarna må kunna ske under återstoden av innevarande år. För sin del kan utskottet icke annat än instämma i den av motionärerna uttalade meningen, att en utväg sådan som den föreslagna otvivelaktigt skulle vara till stort gagn för livsmedelsproduktionen.

I princip vill utskottet sålunda till fullo vitsorda lämpligheten av den i motionen gjorda hemställan. Men om denna, såsom av motiveringen synes framgå, jämväl skulle anses innefatta ett inställande av sådan krigstjänstgöring, som är behöflig för neutralitetsvakten, kan utskottet icke i denna del förorda bifall till densamma, även om det själfallet måste förutsättas, att för sagda ändamål icke må tagas i användning flera krigstjänstskyldige än som är *oundgängligen* nödvändigt. Där emot anser utskottet det närvarande kristidsläget vara sådant, att det väl kan motivera ett inställande av den värnpliktstjänstgöring, som avses i § 27 värnpliktslagen. Onekligen skulle därigenom stora fördelar stå att vinna. Sålunda skulle först och främst de värnpliktige själva ohindrat kunna ägna sig åt produktivt arbete i det allmännas tjänst. Därtill kommer, att då genom värnpliktsövningarnas inställande ett stort antal kronan tillhöriga hästar lediggöras för jordbruksarbete och skogskörslor, synes det lämpligt, att dessa hästar under ledighetsperioden tagas i bruk för ovanberörda ändamål. Slutligen bör ej heller förbises fördelen av att jämväl det stamanställda manskapet får full frihet att nyttja sin arbetskraft för produktionsändamål.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen för ett allmännyttigt utnyttjande av landets nuvarande livsmedelstillgång samt främjande under

instundande sommar av största möjliga produktion av livsförnödenheter ville hos Kungl. Maj:t begära, att militärövningarna i vad de avse sådana övningar, som omtalas i § 27 värnpliktslagen, måtte tills vidare under innevarande år i sin helhet eller i väsentlig mån inställas.

Stockholm den 10 juni 1917.

På utskottets vägnar:

WALTER KANT.

Närvarande: herrar Kant, O. Nilsson i Örebro, Isaksson, Mossberg, Persson i Västervik, Hansson i Gårda, Gabrielsson, Andersson i Altofta och Lundberg.

Reservationer

anmälades dels av herrar *Kant*, *Isaksson* och *Gabrielsson*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Såsom framgår av motiveringen till förevarande motion, ävensom vad motionären Lindhagen vid ärendets behandling i riksdagens andra kammare den 7 juni 1917 framhållit, avse motionärerna med sin motion militärövningarnas fullständiga eller väsentliga inställande under återstoden av innevarande år. Med anledning härav får utskottet fästa uppmärksamheten därpå, att beslut härom icke synes vara förenligt med gällande värnpliktslag, utan förutsätter ändring av nämnda lag. Utskottet, som för övrigt icke torde vara rätt forum för behandling av detta spörsmål, anser sig redan av nämnda skäl icke kunna förorda bifall till motionen sådan den här föreligger. Utskottet kan dock icke annat än på det livligaste instämma i det av motionärerna betonade önskemålet om livsmedelsproduktionens största möjliga främjande under instundande sommar och vill fördenskull för sin del, på sätt utskottet jämväl i annat sammanhang framhållit, som en utväg i berörda syfte uttala önskvärdheten av att, i den utsträckning det är möjligt, sådana lätnader i värn-

plikstjänstgöringens fullgörande måtte beredas, som gällande författningar och närvarande förhållanden kunna medgiva.

Då emellertid någon särskild framställning från riksdagens sida för närvarande av *detta* önskemål icke lär vara av behovet påkallat, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon kammarens åtgärd föranleda.

dels av herr *Lundberg*, som ansett, att motionen bort i oförändrad form bifallas;

dels av herr *Mossberg*.